

Vadlīnijas Latvijas Radio satura kļūdu labošanai

Pamatprincipi

Kļūdu labošana veicina auditorijas uzticību medijiem, līdz ar to VSIA “Latvijas Radio” (turpmāk – Latvijas Radio) nevairās atzīt, ja saturā ir bijušas kļūdas.

Kļūdas tiek labotas, cik ātri tas ir iespējams.

Latvija Radio nedzēs un nerediģē digitālajās platformās publicētos raidījumus, kuros izskanējušas kļūdas, bet publicē kļūdas labojumu. Izņēmumi pieļaujami tikai atsevišķos gadījumos, kas noteikti šajās vadlīnijās.

Latvijas Radio nodrošina savu arhīvu saglabāšanu nākamajām paaudzēm. Latvijas Radio veidotie vai to programmām un pakalpojumiem veidotie audiālie un audiovizuālie darbi un fonogrammas ar arhīvisku vērtību ir nacionālā kultūras mantojuma, tai skaitā nacionālā dokumentārā mantojuma, sastāvdaļa, kas uzraugāma, saglabājama un izmantojama atbilstoši attiecīgos normatīvajos aktos noteiktajam.

Satura publiskais tiešsaistes arhīvs ir Latvijas Radio oriģinālo programmu pastāvīga vēsturiska fiksācija, tā pastāvēšana ir sabiedrības interesēs. Latvijas Radio bez pamatota iemesla nedzēs un nemaina arhīva saturu, jo tas var apdraudēt vēstures patiesu atspoguļojumu, radīt spekulācijas un mazināt sabiedrības uzticēšanos.

Ja saturs pēc izskanēšanas Latvijas Radio ēterā tomēr tiek dzēsts vai mainīts, izmaiņām jābūt caurspīdīgām un par tām jāpublicē norāde.

Rīcība kļūdu labošanai

Ēterā izskanējušās kļūdas tiek labotas vai precizētas tajā pašā kanālā un tajā pašā raidījumā, kur tās pieļautas. Kļūdu labojums tiek pārraidīts raidījuma beigās vai raidījuma laikā, ja tajā tiek turpināts temats, kurā iepriekš pieļauta kļūda, un kļūdas labojumu ir pamatoti iekļaut šī temata izklāstā.

Latvijas Radio mājaslapā, portālā LSM.lv un citās digitālajās platformās tekstā kļūdas tiek labotas nekavējoties. Ja kļūdas labojums būtiski ietekmē saturu, tekstā ir vizuāli izcelta norāde, kas ir labots.

Latvijas Radio nedzēs un nerediģē raidījumu audio failus, kuros ir izskanējušas kļūdas, kas nav uzskatāmas par rupjiem Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju pārkāpumiem. Tā vietā pie konkrēto raidījumu pieteikumiem digitālajās platformās ir publicēta norāde, kāda kļūda vai neprecizitāte ir pieļauta un labota. Izmaiņas Latvijas Radio arhīvā šādos gadījumos netiek veiktas.

Kļūdas labošanas veids ir atkarīgs no kļūdas nozīmības. Katrā konkrētā gadījumā žurnālists (raidījuma vadītājs, producents) un attiecīgās satura struktūrvienības vadītājs vienojas, vai pietiek ar informācijas precizējumu digitālajās platformās (“Latvijas Radio 1” mājaslapā, portālā LSM.lv, sociālajos medijos), vai līdztekus kļūdas labojumam ir nepieciešama vizuāli izcelta norāde, kāda veida informācija ir labota, kā arī vai nepieciešams kļūdas labojums ēterā. Atsevišķos gadījumos, ja ēterā ir izskanējusi tik sīka neprecizitāte, kas pēc būtības nemaina un neietekmē saturu,

Latvijas Radio redakcija var lemt, ka labojums ēterā nav nepieciešams. (Ar Latvijas Radio redakciju šeit un turpmāk vadlīnijās jāsaprot iesaistītās satura struktūrvienības vadītājus, satura veidotājus, Latvijas Radio galveno redaktoru.)

Redakcijas diskusijās tiek izsvērts kļūdas nodarītais kaitējums un lemts, vai ir piemēroti līdz ar kļūdas labojumu publicēt atvainošanasos.

Ja ir pieļauta būtiska kļūda vai tā publiskajā telpā izraisījusi lielu rezonansi, žurnālists (raidījuma vadītājs, producers) vai struktūrvienības vadītājs publicē plašāku skaidrojumu, kurā izskaidro kļūdas rašanos. Redakcija vienojas par piemērotāko skaidrojuma publicēšanas veidu – vai to pārraida ēterā un/vai publicē digitālajās platformās.

Sarežģītās vai neskaidrās situācijās lēmuma pieņemšanai par piemērotāko kļūdas labošanas veidu piesaista Latvijas Radio galveno redaktoru un/vai juristu.

Tiešraides raidījumu vadītājiem ir ierobežotas iespējas fiksēt raidījuma laikā izskanējušas faktu kļūdas. Tomēr, ja tās fiksētas, raidījuma vadītāja pienākums ir iespēju robežās kļūdas labot.

Attiecīgās struktūrvienības vadītājs ir atbildīgs par to, lai kļūdas tiktu izlabotas atbilstoši šīm vadlīnijām.

Latvijas Radio redakcijas diskusijās izvērtē, vai nepatiesas ziņas izskanēšanas gadījumā ir profesionālās žurnālistikas standartos balstīts pamats personai dot atbildes tiesības ēterā saskaņā ar Elektroniskā plašsaziņas līdzekļu likuma 52.pantu. Pieņemot šo lēmumu, Latvijas Radio redakcija izvērtē raidījuma formāta prasības un robežas, vai personas viedoklis jau bija iekļauts, vai to ir bijis iespējams un nepieciešams noskaidrot, vai viedoklis ir bijis atspoguļots citā raidījumā un kādā apjomā, kā arī vadās pēc citām normām, kas noteiktas Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālajās vadlīnijās un Latvijas Radio Rīcības un ētikas kodeksā. Nepieciešamības gadījumā lēmuma pieņemšanā tiek iesaistīts jurists.

Rīcība gadījumos, kad saturā ir redakcionālo standartu rupji pārkāpumi

Latvijas Radio par rupjiem Latvijas sabiedrisko mediju redakcionālo standartu pārkāpumiem uzskata:

- musinājumus uz nacionālo, rasu, dzimumu vai reliģisko naidu;
- neslavas celšanu, apmelojumus;
- aicinājumus vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citus noziegumus;
- aicinājumus uz karu un vardarbību;
- propagandu un dezinformāciju, kuras publicēšana var izraisīt smagas sekas;
- homofobiskus izteikumus;
- personu privātuma aizskārumu;
- necenzētu leksiku;
- rupjas faktu kļūdas, kas var izraisīt nopietnas sekas;
- citu informāciju, kuras izplatīšanu ierobežo likums un tās publicēšana nav attaisnojama ar sabiedrības interesēm.

Šīs ir sarkanās līnijas, kuru pārkāpšana saturā nav pieļaujama, tai skaitā no raidījumu dalībnieku puses.

Ja Latvijas Radio redakcijai ir pamatots iemesls uzskatīt, ka kāda persona nespēs tiešraides laikā ievērot redakcionālos standartus, šo personu uz tiešraides intervijām neaicina. Ja ir šaubas, vai persona tiešraidē ievēros redakcionālos standartus, raidījuma producenta pienākums ir pirms raidījuma viesi iepazīstināt ar redakcionālajiem standartiem.

Ja viesis tiešraides laikā sarkanās līnijas tomēr pārkāpj, Latvijas Radio raidījuma vadītāja pienākums ir nekavējoties reaģēt un viesi pārtraukt, norādot, ka konkrētie izteikumi (rasisms, naida runa, homofobija, necenzēta leksika, dezinformācija, propaganda u.tml.) pārkāpj sabiedrisko mediju redakcionālos standartus un ēterā nav pieļaujami.

Gadījumos, kad Latvijas Radio tomēr ir izskanējis saturs, kas rupji pārkāpj redakcionālos standartus (raidījuma veidotāji to nav pamanījuši vai nav reaģējuši vai viesis nav bijis savaldāms), šis saturs tiek dzēsts no visām digitālajām platformām.

Ja aizskarošais vai ar likumu ierobežotais saturs aizņem nelielu raidījuma vai sižeta daļu un tās izņemšana neizkropļo saturu, attiecīgo fragmentu izgriež un pārējo raidījumu vai sižetu publicē digitālajās platformās. Ja izgriezt fragmentu saturiski nav iespējams (saturs tiek izkropļots, kļūst neuztverams), tiek dzēsts viss raidījums vai sižets.

Abos gadījumos digitālajās platformās, tajā skaitā Latvijas Radio publiskajā arhīvā, pie attiecīgā raidījuma pievieno piezīmi, ka raidījums ir rediģēts vai dzēsts, jo konstatēta neatbilstība Latvijas Radio redakcionālajiem standartiem.

Ja raidījumā ēterā ir izskanējusi necenzēta leksika, piemērotākais rīcības veids ir digitālajās platformās publicētajā raidījuma ierakstā un Latvijas Radio publiskajā arhīvā to notušet ar skaņas signālu, nevis necenzētos vārdus izgriezt.

Lēmumu par raidījuma rediģēšanu, neievietošanu vai dzēšanu no digitālajām platformām pieņem attiecīgās satura struktūrvienības vadītājs vai Latvijas Radio galvenais redaktors tiklīdz ir pamatotas aizdomas par rupju redakcionālo standartu pārkāpumu. Detalizētāku raidījuma izvērtējumu, nepieciešamības gadījumā piesaistot juristu, redakcija var veikt vēlāk, kā arī pieņemt gala lēmumu, taču sākotnēji galvenais uzdevums ir mazināt kaitējumu, ko publiskotā informācija var nodarīt.

Ja darbinieks ir pamanījis redakcionālo vadlīniju rupju pārkāpumu, darbinieka pienākums ir nekavējoties par to ziņot struktūrvienības vadītājam.

Attiecīgās struktūrvienības vadītājs nodrošina satura rediģēšanu vai dzēšanu saskaņā ar šīm vadlīnijām.

Rīcība, saņemot prasības par Latvijas Radio satura dzēšanu

Izskatot auditorijas pārstāvju vai saturā atspoguļoto personu prasības dzēst saturu, Latvijas Radio pamatā vadās pēc šajās vadlīnijās iepriekš minētajiem principiem un procedūrām.

Atsevišķos gadījumos var tikt ņemti vērā citi apsvērumi, un tie ir:

- Latvijas Radio pienākums ir sabalansēt indivīda intereses un sabiedrības intereses saglabāt nemainītu Latvijas Radio publisko arhīvu kā vēsturisku ierakstu.

- Latvijas Radio izvērtē kaitējumu, ko publikācija rada personai, un lemj par satura izņemšanu tikai tad, ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka tas personai rada būtisku kaitējumu, piemēram, drošības draudus. Nepatīkamas emocijas vai neērtības sajūtas nav uzskatāmas par būtisku kaitējumu un nav iemesls Latvijas Radio satura dzēšanai. Latvijas Radio nav pienākuma uzlabot personas reputāciju, privātās intereses, piemēram, darba izredzes.
- Latvijas Radio izvērtē arī visu informāciju, kas tiktu zaudēta, saturu dzēšot.
- Latvijas Radio nedzēš par personu publicēto saturu, kas ir pieejama publiskos ierakstos, piemēram, policijas paziņojumos. Tāpat Latvijas Radio nedzēš saturu par atklātām tiesas prāvām, kurās kāds tiesāts par kriminālnoziedzumiem, atzīts par vainīgu vai attaisnots. Latvijas Radio nevar izmainīt personu biogrāfiju.

Lēmumu par to, vai prasība dzēst saturu ir pamatota, pieņem attiecīgās satura struktūrvienības vadītājs, nepieciešamības gadījumā konsultējoties ar Latvijas Radio galveno redaktoru un/vai juristu.